

## **Stockholms stads och Huddinge kommuns strategiska program för utveckling av Kungens kurva – Skärholmen**

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Inriktningen och organisationen för det fortsatta arbetet som redovisas i detta ärende godkänns.
2. Berörda nämnder skall med prioritet arbeta med det strategiska programmet som utgångspunkt inom respektive ansvarsområde.
3. Stockholms Stadshus AB ges i uppdrag att uppmana berörda bolag att med prioritet arbeta med det strategiska programmet som utgångspunkt inom respektive ansvarsområde.
4. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att samordna det strategiska programmet med andra styrande mål, program, policys och riktlinjer.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del följande under förutsättning av kommunfullmäktiges beslut enligt ovan

1. Föreliggande redovisning av arbetet med det strategiska programmet godkänns.
2. Stadsledningskontoret ges i uppdrag att följa upp arbetet med det strategiska programmet med återredovisning till kommunstyrelsen.
3. Stadsledningskontoret ges i uppdrag att samordna det strategiska programmet med andra styrande mål, program, policys och riktlinjer.

**Föredragande borgarrådet Annika Billström** anför följande.

### *Bakgrund*

Under de senaste två åren har samarbetet mellan Stockholms stad och Huddinge kommun fått en alltmer tydlig struktur. Syftet med föreliggande gemensamma ärende är att tydliggöra den gemensamma ambitionen att arbeta i enlighet med det strategiska utvecklingsprogrammets inriktning - *bilaga*.

Både Stockholms stad och Huddinge kommun har under de senaste åren på olika sätt betonat utvecklingspotentialen i området Kungens kurva – Skärholmen. En gemensam kommunal ledningsgrupp bildades våren 2002. En projektsamordningsgrupp bestående av privata och offentliga aktörer bildades våren 2003. En genomförandeorganisation har skapats där projektsamordningsgruppen har en styrfunktion och den kommunala ledningsgruppen ger de kommunala tjänstemän som ingår mandat att agera för kommunernas räkning.

Visionen i det strategiska utvecklingsprogrammet *Vision 2015 för Kungens kurva – Skärholmen* har formulerats enligt följande.

Kungens kurva – Skärholmen är en av Stockholmsregionens mest attraktiva platser med varierat utbud av handel, arbetsplatser, nöje och service och fungerar som ett alternativ till city.

### *Ärendets beredning*

*Stadsledningskontoret* har inom staden berett ärendet. Syftet med föreliggande, mellan kommunerna gemensamma, ärende är att tydliggöra den gemensamma ambitionen att arbeta i enlighet med det strategiska utvecklingsprogrammets inriktning.

*Huddinge kommunstyrelse* beslutade den 14 juni 2004 att godkänna inriktningen och organisationen för det fortsatta arbetet som redovisas i detta ärende samt att uppmana berörda nämnder och bolag i Huddinge att inom respektive ansvarsområde med prioritet arbeta med det strategiska programmet som utgångspunkt.

### *Mina synpunkter*

Jag instämmer i betydelsen av att det är en viktig process som kommit i gång i området Kungens kurva – Skärholmen. De olika aktörerna, såväl privata som

offentliga, ser utvecklingspotentialen i området. Det gemensamma samarbetet ger ytterligare styrka i förändringsarbetet. Till stor del handlar utvecklingsprocessen om såväl åtgärder som ger effekter på kort som på lång sikt.

Det strategiska utvecklingsprogrammet beskriver redan vidtagna åtgärder, anger inriktningen på de kommande åtgärderna och har sin horisont år 2015. Denna framförhållning behövs, för det är redan nu som förutsättningarna för den fortsatta utvecklingen kan tillskapas. Den fysiska utvecklingen med fler arbetsplatser, bostäder och förbättrad infrastruktur kräver tidig kännedom om de framtida möjligheterna att uppnå optimala lösningar. Det är i sammanhanget lämpligt att lyfta fram frågorna om förbättrad kollektivtrafik i området. I enlighet med vad strategin anger ligger en betydande del av utmaningen i att skapa en blandad miljö av olika verksamheter, vilket är en förutsättning för att skapa ett attraktivt gemensamt område. Med en satsning av detta slag följer att det bör framtas planer för andra delar som berör utvecklingen i området med olika verksamhetsutövare, t.ex. vad gäller avfallshantering, källsortering och återvinning.

Det är angeläget att Stockholms stad nu bekräftar Huddinge kommuns viljeinriktning med ett likalydande beslut. Stockholms stad har, i enlighet med vad Huddinge kommun redan har gjort, bekräftat visionen och de åtaganden som följer av detta med det utvecklingsarbete som redan är igångsatt i området.

Från Stockholms stads sida har flera olika enheter i olika grad varit engagerade i arbetet med utvecklingen av området Kungens kurva - Skärholmen: gatu- och fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, kulturnämnden, utbildningsnämnden, Stockholms Näringslivskontor AB, AB Svenska Bostäder och CentrumKompaniet i Stockholm AB. Det är viktigt att understryka att genomförandet också bygger på att en stor mängd aktörer, såväl primärkommunala som sekundärkommunala och statliga samt det privata näringslivet, arbetar i den riktning som visionen anger.

**Borgarrådsberedningen** tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

**Reservation** anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin* och *Sten Nordin* (båda m) och *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. återremittera förslaget
2. därutöver anförä.

Det är av mycket stor vikt att näringslivsperspektivet blir det grundläggande i arbetet med att utveckla söderort. Om Stockholm skall kunna återta positionen som Sveriges tillväxtmotor och starkaste region måste vi långsiktigt utveckla regionen och skapa goda förutsättningar för entreprenörskap och företagande. Den södra delen av Stockholm har lika stor befolkning som stadens inre delar, här finns företag och arbetsplatser i närhet till naturen. Potentialen i Söderort är mycket stor. Förhoppningsvis kan insatser i form av detta strategiska program inom den större ramen för Vision Söderort bidra till att vända den utveckling av högre arbetslöshet och lägre tillväxt som drabbat staden det senaste åren.

Det är viktigt att i området arbeta med den offentliga utsmyckningen men fokus i arbetet måste ligga på att skapa goda förutsättningar för företagande och tillväxt i området. Området har redan i dag en stark ställning som handelsområde vilket bör utnyttjas och förstärkas i den framtida profileringen. En ökad sammanlänkning av Skärholmens centrum och Kungens kurva bör ske genom att området däremellan också förbereds för handel. Förslaget om att knyta samman områdena med skulpturer är förvisso intressant men de offentliga resurserna som bör investeras i området skall i huvudsak användas till att förbereda för bostäder och företagande.

För att få en samsyn kring förändringarna i Kungens kurva – Skärholmens centrum är det av vikt att berörda nämnder och styrelser ges möjlighet att ta del av förslaget och komma med synpunkter. Det strategiska programmet bör därför remitteras till styrelsen för Stockholms Näringslivskontor AB, gatu- och Fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, Skärholmens stadsdelsnämnd samt till Stockholms Handelskammare.

**Kommunstyrelsen** delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Inriktningen och organisationen för det fortsatta arbetet som redovisas i detta ärende godkänns.
2. Berörda nämnder skall med prioritet arbeta med det strategiska programmet som utgångspunkt inom respektive ansvarsområde.
3. Stockholms Stadshus AB ges i uppdrag att uppmana berörda bolag att med prioritet arbeta med det strategiska programmet som utgångspunkt inom respektive ansvarsområde.
4. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att samordna det strategiska programmet med andra styrande mål, program, policy och riktlinjer.

**Kommunstyrelsen** beslutar för egen del följande under förutsättning av kommunfullmäktiges beslut enligt ovan

1. Föreliggande redovisning av arbetet med det strategiska programmet godkänns.

2. Stadsledningskontoret ges i uppdrag att följa upp arbetet med det strategiska programmet med återredovisning till kommunstyrelsen.
3. Stadsledningskontoret ges i uppdrag att samordna det strategiska programmet med andra styrande mål, program, policys och riktlinjer.

Stockholm den 22 september 2004

På kommunstyrelsens vägnar:  
ANNIKA BILLSTRÖM

*Anette Otteborn*

**Reservation** anfördes av *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Kristina Alvendal* (alla m), *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) med hänvisning till reservationen av (m) och (fp) i borgarrådsberedningen.

## ÄRENDET

### *Bakgrund*

Stockholms stad och Huddinge kommun har under en längre tid samarbetat kring en del sakfrågor som rör utvecklingen i området kring Kungens kurva och Skärholmen. Under de senaste två åren har samarbetet fått en alltmer tydlig struktur. Syftet med detta gemensamma ärende som tas upp i respektive kommunstyrelse är att tydliggöra den gemensamma ambitionen att arbeta i enlighet med det strategiska utvecklingsprogrammets (*Vision 2015 för Kungens kurva –Skärholmen*) inriktning - bilaga.

Både Stockholms stad och Huddinge kommun har under de senaste åren på olika sätt betonat utvecklingspotentialen i området Kungens kurva – Skärholmen. En gemensam kommunal ledningsgrupp bildades våren 2002. En projektsamordningsgrupp bestående av privata och offentliga aktörer bildades våren 2003. En genomförandeorganisation har skapats där projektsamordningsgruppen har en styrfunktion och den kommunala ledningsgruppen ger de kommunala tjänstemän som ingår där mandat att agera för kommunernas räkning, se bilaga.

Stockholms stad och Huddinge kommun deltar dessutom i ett EU-projekt som pågått i två etapper sedan 1999. Området Kungens kurva – Skärholmen är utpekad som en av de sju regionala kärnorna i den regionala utvecklingsplanen för Stockholms län.

Ett strategiskt utvecklingsprogram för området har tagits fram *Vision 2015 för Kungens kurva –Skärholmen*. Visionen formuleras enligt följande.

Kungens kurva – Skärholmen är en av Stockholmsregionens mest attraktiva platser, med varierat utbud av handel, arbetsplatser, nöje och service och fungerar som ett alternativ till city.

### *Ärendets beredning*

Stockholms stad och Huddinge kommun har under en längre tid samarbetat kring en del sakfrågor som rör utvecklingen i området kring Kungens kurva och Skärholmen. Under de senaste två åren har samarbetet fått en tydlig struktur. På ett seminarium den 25 mars 2004 presenterades ett strategiskt utvecklingsprogram för utvecklingen av området.

Syftet med föreliggande ärende som tas upp i respektive kommunstyrelse är att tydliggöra den gemensamma ambitionen att arbeta i enlighet med det strategiska utvecklingsprogrammets inriktning.

**Huddinge kommunstyrelse** har beslutat den 14 juni 2004 att godkänna inriktningen och organisationen för det fortsatta arbetet som redovisas i detta ärende, samt att uppmana berörda nämnder och bolag i Huddinge att inom respektive ansvarsområde med prioritet arbeta med det strategiska programmet som utgångspunkt.

**Stadsledningskontorets i Stockholms stad och kommunstyrelsens förvaltnings i Huddinge kommun** gemensamma tjänsteutlåtande daterat den 2 juni 2004 har i huvudsak följande lydelse.

#### *Bakgrund*

Kommunstyrelsen i Stockholm fattade den 4 april år 2001 beslut om att starta ett förvaltningsövergripande arbete vars uppgift var att ta fram en vision och en utvecklingsplan för Stockholms södra stadsdelar.

Kommunfullmäktige i Stockholm fattade den 2 september 2002 beslut om Vision för Söderort (Söderortsvisionen). Visionens syfte är att lyfta fram de kvaliteter och möjligheter som finns i Stockholms södra stadsdelar samt stimulera till tillväxt och långsiktigt hållbar utveckling. Berörda nämnder och bolag gavs i uppdrag att inom respektive ansvarsområde, med högsta prioritet och samordnat, arbeta med genomförandet av visionen.

Söderortsvisionen fokuserar på åtta tematiska områden (bostäder, infrastruktur, näringsliv, service och handel, utbildning, mångfald, gröna söderort och det gränslösa söderort) och tre geografiska utvecklingsområden:

- ✎ norra söderort,
- ✎ stråket Älvsjö – Vantör – Farsta,
- ✎ Skärholmen och ett utvidgat samarbete med Huddinge kommun särskilt beträffande utvecklingen i Kungens kurva.

Huddinge kommun har under en längre tid arbetat med olika utvecklingsfrågor för Kungens kurva. Området är markerat som ett särskilt utvecklingsområde i Huddinge kommuns översiktsplan. År 1997 godkändes ett program för Kungens kurva som bl.a. fungerat som underlag för den fysiska utvecklingen av de södra delarna av området. Huddinge kommun har även utarbetat ett program för den offentliga miljön i Kungens kurva som nu genomförs successivt. I området har också stora investeringar gjorts i det lokala vägnätet och ett flertal cirkulationsplatser och gatuombyggnader har genomförts under de senaste åren. För Huddinge kommun är Kungens kurva av stor betydelse både när det gäller serviceutbudet och som arbetsplats för kommunens invånare.

Det är av stor betydelse att Kungens kurvas redan starka position kan bibehållas och även förstärkas i framtiden samt att handelsplatsen fortsätter att utvecklas positivt.

En gemensam kommunal ledningsgrupp bildades våren 2002. En projektsamordningsgrupp bestående av privata och offentliga aktörer bildades våren 2003. En genomförandeorganisation har skapats där projektsamordningsgruppen har en styrfunktion och den kommunala ledningsgruppen ger de kommunala tjänstemän som ingår där mandat att agera för kommunernas räkning, se bilaga 1.

Stockholms stad och Huddinge kommun deltar dessutom i ett EU-projekt som pågått i två etapper sedan 1999. Syftet med projektet har varit att utreda platsens, Kungens kurva – Skärholmen, dess förutsättningar att utvecklas till ett starkt utvecklingsområde som på sikt kan avlasta de centrala delarna av Stockholm. För närvarande är en viktig del i arbetet att finna arbetsformer över administrativa gränser samt mellan offentliga och privata aktörer.

Området Kungens kurva – Skärholmen är utpekad som en av de sju regionala kärnorna i den regionala utvecklingsplanen för Stockholms län.

### *Ärendet*

Workshops och informationsmöten har hållits med de största aktörerna och fastighetsägare med strategiska roller sedan hösten 2002. Successivt har formerna för utvecklingsarbetet vuxit fram. Värdefulla områden att prioritera har identifierats. Vissa delprojekt har redan påbörjats. En genomförandeorganisation är etablerad. Ett strategiskt utvecklingsprogram för området har tagits fram ”Vision 2015 för Kungens kurva –Skärholmen”, bilaga 1.

Så här formuleras visionen:

*Kungens kurva – Skärholmen är en av Stockholmsregionens mest attraktiva platser, med varierat utbud av handel, arbetsplatser, nöje och service och fungerar som ett alternativ till city.*

Kungens kurva - Skärholmen ska utvecklas till ett attraktivt område i Stockholmsregionen. Det innebär att områdets nuvarande roll som regionens ledande handelsplats skall förstärkas. Samtidigt måste allsidigheten förbättras genom nytillskott av servicefunktioner, arbetsplatser och kulturverksamheter. Området måste också genom ökad arkitektonisk och utvecklade kommunikationer göras mer sammanhållet och därmed mer stadsmässigt.

För att förverkliga visionen har tre viktiga utmaningar identifierats.

### *1. Att skapa ett gemensamt område*

Kungens Kurva och Skärholmen är två avskiljda men näraliggande områden. De ligger i var sin kommun och separeras av en av Sveriges mest trafikerade motorvägar, E4/E20 mot Stockholm. Motorvägen är ett hinder, men är samtidigt en förutsättning



för utveckling av handel mm i området. Det finns också en "mental/social" gräns mellan områdena som måste överbryggas för en gemensam identitet. ska kunna skapas

## *2. Att skapa allsidighet*

Det som idag är områdets styrka – dess roll som handelsplats – kan och bör breddas med flera funktioner. Långsiktig bärkraft och hållbarhet samt attraktivitet förutsätter generellt att funktionsuppdelningen ersätts med funktionsintegration, att ensidighet vänds till allsidighet.

## *3. Att skapa en mer lättillgänglig och attraktiv stadsmiljö*

Avsaknaden av en övergripande målsättning och strategi för utveckling av Kungens kurva och Skärholmen har vid sidan om svaga relationer mellan delområden också medfört funktionella, estetiska och arkitektoniska problem. Detta är särskilt tydligt i Kungens kurva. Den uppställda visionen förutsätter att det ska vara lätt att röra sig inom och mellan områdena. Det ska också vara tryggt att besöka Kungens kurva och Skärholmen. Trafikfrågorna måste i högre utsträckning sättas i fokus. Det handlar om såväl trafiklösningar och parkeringsmöjligheter inom området som om effektivare kopplingar till E4/E20. Förläggning och utformning av den planerade förbifartens på- och avfarter är också väsentliga. Realiserande av visionen förutsätter ett samlat grepp för att åstadkomma en utveckling av bebyggelse och gemensamma ytor, såsom gator, parkering, gångvägar mm, som fyller högt ställda krav inte bara på funktion utan också på estetiska och arkitektoniska kvaliteter.

För att hantera dessa utmaningar har arbetet organiserats i fyra olika utvecklingsområden. Dessa är:

- ✍ *Fysisk miljö, tillgänglighet och trygghet*
- ✍ *Näringsliv handel och service*
- ✍ *Kultur och upplevelser*
- ✍ *Profilerings och marknadsföring*

## **Förvaltningarnas synpunkter**

Det är en viktig process som kommit i gång i området Kungens kurva – Skärholmen. De olika aktörerna såväl privata som offentliga ser stor utvecklingspotential i området. Det nära samarbetet ger ytterligare styrka i förändringsarbetet. Till stor del handlar utvecklingsprocessen om något mycket långsiktigt. Det strategiska utvecklingsprogrammet beskriver redan vidtagna åtgärder, anger inriktningen på de kommande åtgärderna och har sin horisont år 2015. Denna framförhållning behövs, för att det är redan nu som såväl planering pågår som beslut av betydelse fattas, för den fortsatta utvecklingen. Den fysiska utvecklingen med fler arbetsplatser, bostäder och förbättrad infrastruktur kräver tidig kännedom om samtliga förutsättningar för att optimala lösningar ska uppnås.

Det är t ex av största vikt att Huddinge och Stockholm är bra förberedda och har ett bra underlag för möjliga trafiklösningar, som fungerar såväl lokalt som regionalt, vid en eventuell förläggning av Nord –Sydliga förbindelser över Mälaren vid Kungens kurva – Skärholmen. En sådan lokalisering med rätt lokala lösningar är givetvis en fördel för utvecklingen av Kungens kurva – Skärholmen till en regional kärna. En förbättring av tvärförbindelserna och kollektivtrafiken genom förverkligande av spårväg Syd från Älvsjö - Skärholmen - Kungens Kurva - Flemingsberg är på sikt en nödvändighet.

En del i att utveckla området Skärholmen – Kungens Kurva till en regional kärna, är att öka utbudet av bostäder. I Skärholmen har bl.a. parallella uppdrag för hela stadsdelsområdet genomförts. Syftet med dessa är att med varierad bebyggelse skapa ett attraktivt tillskott av lägenheter. Enligt förslag i en startpromemoria för områdesprogram för Bredäng, Sättra, Skärholmen och Vårberg kan 3000 nya lägenheter inrymmas i stadsdelsområdet. Det föreligger vidare ett programförslag innebärande en komplettering med 3-400 bostäder i Vårby Gård

Trots att många åtgärder ligger långt fram i tiden finns det mycket som pågår och som går att genomföra närmare i tiden. Ny T-baneuppgång i Skärholmen och omläggning av busshållplatser för att förbättra tillgängligheten mellan områdena, samarbete kring tryggheten i området och jobb-matchning mellan arbetssökande och företag är några exempel. Centrumkompaniets förnyelse av Skärholmens köpcentrum börjar 2005 och Stockholms upprustning av Skärholmens torg påbörjas hösten 2004.

Medborgaren ska sättas i centrum. Det gäller att finna former för att samordna den offentliga servicen i området så att den fungerar för medborgaren oavsett de administrativa gränser som finns idag. Det gäller såväl kommunerna, landstinget som polisen, försäkringskassan och arbetsförmedlingen.

Inom utbildningsområdet utvecklar gymnasieskolorna i Huddinge och Skärholmen kontinuerligt samarbetet med det lokala näringslivet i hela Kungens kurva – Skärholmen området. Programmen vid skolorna utvecklas i samarbete med bl.a. arbetslivet för att på så sätt skapa moderna utbildningar vilket ökar elevernas möjligheter till anställning. Samarbetet genom arbetsplatsförlagd utbildning, lärande i arbetslivet och lärlingsutbildning innebär stora möjligheter till integration genom att ta tillvara mångfalden av språk och den kulturkompetens som många av eleverna har. Ett intensivt arbete pågår också inom Stockholms stad med att försöka åstadkomma en stadsteaterscen i Skärholmens gymnasiums aula.

I visionsprogrammet föreslås att låta en skulpturpark eller ett skulpturstråk växa fram på lång sikt. Skulpturerna föreslås placeras strategiskt i kulturlandskapet och förbindas med en promenadväg så att ett skulpturgångstråk från Skärholmen och vidare genom Kungens kurva skapas. Det är en intressant möjlighet att skapa ett turist- och besöksintresse genom att skapa förväntning om att det ständigt händer något nytt. Tanken bakom idén är alltså att en skulpturpark ska förverkligas successivt under lång tid. Diskussioner förs om det är möjligt att genomföra ett första steg som en design tävling, öppen för alla under designåret 2005.

Med tanke på dagens fysiska struktur är det en svår uppgift att skapa *ett* gemensamt område av Kungens kurva och Skärholmen. I första hand bör möjligheten att förflytta sig mellan områdena förbättras, vilket bl.a. medför att människor i ännu högre utsträckning kan göra inköp eller utnyttja annan service eller nöjes- och kulturutbud i båda områdena.

Utmaningen ligger i att skapa en blandad miljö av olika verksamheter, vilket är en förutsättning för att skapa ett attraktivt gemensamt område.

Genomförandet bygger på att en stor mängd aktörer, såväl primärkommunala som sekundärkommunala och statliga samt det privata näringslivet verkställer sina delar av visionen. För att få ordentlig handlingskraft kan därför genomförandeorganisationen, på längre sikt, behöva utvecklas i riktning mot en mer formell fast organisation. Denna fråga behöver emellertid utredas närmare innan ett förslag kan presenteras.

Ansvariga nämnder i respektive kommuner uppmanas att avsätta resurser så att ovanstående inriktning för en utveckling av Kungens kurva – Skärholmen kan genomföras.